GRATIAN. 4. Pars. QUOD autem de Conjugatis autoritate Leonis Papæ dicitur, hoc etiam de Virginibus intelligendum eſt; ut ſi præter conſcientiam viro nupſerint alieno, non teneantur. Unde

V. AUGUSTINUS in lib. de Fide & Operibus, c. 7. [c. an. 413. in Africa.]

Non eſt adultera virgo, quæ neſciens viro nupſit alieno.

[u] Polyc. ibid.

SI virgo [u] neſciens viro nupſerit alieno; hoc ſi ſemper neſciat, numquam ex hoc erit adultera. Si autem ſciat; jam ex hoc eſſe incipiet, ex quo cum alieno viro ſciens cubaverit: ſicut in jure prædiorum tamdiu quiſque bonæ fidei poſſeſſor rectiſſimè dicitur, quamdiu ſe poſſidere ignorat alienum: cùm verò ſcierit, nec ab aliena poſſeſſione receſſerit; tunc malæ fidei poſſeſſor perhibebitur, tunc juſtè injuſtus vocabitur.

GRATIAN. 5. Pars. [x] al. Sic. HINC [x] etiam ignorantia excuſat eum, qui neſciens dormivit cum ſorore uxoris ſuæ. Unde

VI. IN CONCILIO TRIBURIENSI. [an. 895. in Germania.]

Non cogatur legitimam dimittere uxorem, qui neſciens dormivit cum ejus ſorore.

[y] Burch. l. 17. c. 4. & lib. 19. c. 173.

IN lectum [y] mariti abſente uxore ſoror ivit uxoris: quam ille uxorem putans ſuam eſſe, dormivit cum ea. Super hoc viſum eſt, ſi ipſe per ſecuritatem veram hoc probaverit, quòd inſcius fecerit hoc ſcelus; pœnitentiam quidem, quæ ſibi indicta fuerit, agat, & legitimum ſuum conjugium habere permittatur. Illa verò vindictâ dignâ affligatur, & in æternum conjugio privetur.

VII. *Item* HERMES in libro Paſtoris, *mandato* 4. [fortè c. an. 159. *Romæ.*]

PALEA.

[z] Ivo, p. 8. c. 241. Pann. l. 7. c. 38. Sent. 4. diſt. 35. [a] convivit. orig. [b] Ext. de adult. ſi vir. [c] convivit. orig.

EGo dixi [z] Paſtori: Domine, ſi quis habuerit uxorem fidelem in Domino, & invenerit hanc in adulterio; numquid peccat vir, ſi cum illa concumbit [a]? Et dixit mihi. Quamdiu neſcit peccatum ejus, ſine crimine eſt vir vivens cum illa. Si autem ſcit vir [b] uxorem ſuam deliquiſſe, & non egerit pœnitentiam mulier, ſed permanet in fornicatione ſua, & coïerit [c] vir cum illa; reus eſt peccati ejus, & particeps mœchationis illius. Et dixi illi. Quid ergo, ſi permanſerit in vitio ſuo mulier? & dixit. Dimittat illam vir, & vir per ſe maneat. Quòd ſi dimiſerit mulierem ſuam, & aliam duxerit, & ipſe mœchatur. Et dixi illi. Quid, ſi mulier dimiſſa pœnitentiam egerit, & voluerit ad virum ſuum reverti? nonne recipietur à viro ſuo? Et dixit mihi. Immò, ſi non receperit eam vir ſuus, peccat, & magnum peccatum ſibi admittit: ſed debet recipere peccatricem, quæ pœnitentiam egit. Ergo non debet dimiſſa conjuge ſua vir aliam ducere. Hic actus ſimilis eſt in viro & muliere.

¶ CORR. ROM.] In hoc Capite emendata & addita nonnulla ſunt ex originali, & ceteris Collectoribus.

GRATIAN. 6. Pars. DE ſimpliciter verò fornicantibus, vel cum duabus ſororibus, vel cum matre & filia, vel cum patre & filio idem accipiendum: ut ignorantibus conjugia non negentur, ſcientibus perpetuò prohibeantur. Unde legitur

VIII. IN EODEM CONCILIO TRIBURIENSI. [an. 895. in Germania.]

Matrimonia non prohibentur contrahere, quorum inceſtum ignorantia excuſat.

[d] Burch. l. 17. c. 5. & lib. 19. c. 273.

SI quis cum duabus [d] ſororibus fornicatus fuerit, & ſororem ſoror ab eodem anteà ſtupratam neſcierit, vel ſi ipſe [α] ſororem ejus, quam anteà ſtupraverat, non intellexerit; ſi dignè pœnituerint, & ſe continere non valuerint, poſt annos ſeptem conjugia illis non negentur. Si autem non ignoraverint, uſque ad mortem à conjugio abſtineant.

¶ CORR. ROM.] Burchardus etiam citat ex Tribürienſi, c. 9. Et quiddam ſimile habetur in Tribürienſi impreſſo, c. 45. quemadmodum etiam in Vormacienſi, c. 33.

[α] *Vel ſi ipſe.*] Sic reſtitutum eſt ex Burchardo. Anteà legebatur, *vel ſe ſororem.*

IX. *Item* EX EODEM. [imò ex Compendienſi c. 14. an. 756. in Gallia.]

De eodem.

[e] Infrà xxxv. q. 2. ſi quis cum matre. Burch. l. 17. c. 12. Ivo, p. 9. c. 72.

SI quis cum matre [e], & filia fornicatus eſt, ignorante matre de filia, & filia de matre; ille numquam accipiat uxorem: illæ verò, ſi voluerint, accipiant maritos. Si autem hoc ſcierint ipſæ feminæ, abſque maritis perpetuò maneant.

¶ CORR. ROM.] Gratianus hoc idem Caput, quod hîc citat ex Tribürienſi, infrà xxxv. q. 2. refert ex Concilio apud Vermerias, itémque Burchardus, & Ivo: ſententia habetur in Vormacienſi, c. 63.

[f] Concordat Tribur. impreſſum, c. 43. [g] Burch. l. 17. c. 16. Ivo, p. 9. c. 75. [h] al. reſciſceret.

X. *Item* IN EODEM [f]. [an. 895. in Germania.]

De eodem.

QUidam [g] fornicatus eſt cum quadam muliere: poſteà filius neſciens factum patris, ſtupravit eamdem. Quod cùm pater reſciret [h]; de ſe, filióque confeſſus eſt. Statuerunt melius eſſe ut taliter lapſis, cum digna pœnitentia, legitima permittantur conjugia; quàm fortè deterius delinquant. Fornicaria autem ſine ſpe conjugii maneat.

CAUSA XXXV.

GRATIAN. [a] al. lineâ cognationis.

QUIDAM vir mortua uxore ſua aliam ſibi in matrimonio copulavit, quæ uxori defunctæ quarto gradu conſanguinitatis, viro autem ſextâ lineâ [a] adhærebat. Poſt triennium verò liberis ex ea ſuſceptis, accuſatur apud Eccleſiam: iſte prætendit ignorantiam.

I. Hic primùm quæritur, ſi liceat aliquam ex propria cognatione duci in uxorem.

II. Secundò, ſi ex conſanguinitate uxoris aliqua poſſit in conjugem duci.

III. Tertiò, uſque ad quem gradum debeat quiſque abſtinere ſive à propriis, ſive ab uxoris conſanguineis.

IV. Quartò, quare uſque ad ſextum gradum conſanguinitas computatur, ità quòd nec ultrà prætenditur, nec infrà ſubſiſtit.

V. Quintò, quomodo gradus conſanguinitatis computandi ſunt.

VI. Sextò, quo jurejurando propinquitatem firmare debeant.

VII. Septimò, an illi, qui de inceſtuoſis nati ſunt, legitimi reputentur.

VIII. Octavò, ſi ignoranter de conſanguinitate, vel affinitate, aliqua in uxorem ducta eſt; an ex diſpenſatione poſſit viro ſuo adhærere.

IX. Nonò, ſi contigerit Eccleſiam decipi, & cauſâ conſanguinitatis aliquam à viro ſuo ſeparare, quæ poſt quadriennium Nuptiis hinc inde celebratis deprehenditur non fuiſſe conſanguinea priori; an ſecunda conjugia ſint reſcindenda, & priora ſint redintegranda.

X. Decimò, ſi relicta alicujus de propria cognatione ad ſecundas Nuptias tranſierit, an proles ex eis ſuſcepta poſſit pertingere ad conſortium alicujus de cognatione prioris viri.

AN LICEAT ALIQUAM EX PROPRIA COGNATIONE DUCERE IN UXOREM.

QUÆSTIO I.

GRATIAN. [a] Gen. 11. [b] Gen. 24. [c] Gen. 29. [d] Num. 36. [e] Deut. 25. [f] al. impetratæ. [g] Lev. 18.

QUÒD autem conſanguineas noſtras, ſive uxoris noſtræ in conjugium nobis ducere liceat, exemplis, & autoritatibus probatur. Abraham [a] namque Sarai filiam fratris ſui, ſororem videlicet Loth in conjugem duxit. Iſaac [b] Rebeccam in uxorem accepit, quæ erat filia conſobrini matris ſuæ. Jacob [c] duas ſorores, Liam videlicet, & Rachel filias Laban avunculi ſui ſibi matrimonio ſociavit. §. 1. In Lege [d] quoque præcepit Dominus Moyſi, ut nullus duceret uxorem, niſi de propria tribu, & familia. Item [e] ſi aliquis abſque liberis moreretur, præcepit Dominus, ut frater ejus uxorem defuncti ſibi copularet, & ex ea ſemen fratri ſuo ſuſcitaret. Porrò ad quoſcumque Lex ipſa pervenit, ejus præceptis probantur obnoxii, niſi quæ vel Evangelicis mandatis, vel Apoſtolicis inſtitutis evacuata monſtrantur. Nullo autem Evangelii præcepto, vel Apoſtolico inſtituto conſanguineorum conjunctiones prohibitæ inveniuntur. Unde licet ab initio, ita & nunc licitæ probantur. §. 2. His ita reſpondetur. Conſanguineorum conjunctiones alias cauſâ neceſſitatis permiſſæ, alias cauſâ juſtæ rationis inveniuntur imperatæ [f]. Cùm enim unus vir ab initio, atque una ex latere ejus mulier à Deo formaretur, neceſſariò ſorores fratribus copulabantur. Quod autem cogente neceſſitate fit, ceſſante neceſſitate pariter ceſſare oportet. Tantò ergo nunc damnabilius uſurpatur conſanguineorum conjunctio; quantò minùs neceſſaria probatur. Unde hujuſcemodi copula poſteà Lege prohibita invenitur, Domino dicente per Moyſem [g]: *Turpitudinem ſororis tuæ non revelabis.* Hinc ait

I. AUGUSTINUS in lib. de Civitate Dei 15. c. 16. [an. 426. in Africa.]

Quare conſtitutum ſit, ne conſanguineas ducamus uxores.

[h] Ivo, p. 8. c. 39. Pann. l. 7. c. 52. [i] Gen. 2. [k] honeſta. orig. [l] al. colligendam.

CUm igitur [h] genus Humanum poſt primam copulam viri facti [i] ex pulvere, & conjugis ejus ex viri latere, marium, feminarumque conjunctione opus haberet, ut gignendo multiplicaretur, nec eſſent ulli homines, niſi qui ex illis duobus nati fuiſſent; viri ſorores ſuas conjuges acceperunt. Quod profectò quantò eſt antiquius compellente neceſſitate; tantò poſteà factum eſt damnabilius Religione prohibente. Habita eſt enim ratio rectiſſima charitatis, ut homines, quibus eſſet utilis, atque honeſtiſſima [k] concordia, diverſarum neceſſitudinum vinculis necterentur, nec unus in una multas haberet, ſed ſingulæ ſpargerentur in ſingulos, ac ſic ad ſocialem vitam diligentiùs colligandam [l] plurimæ plurimos obtinerent. Pater quippe, & ſocer duarum ſunt neceſſitudinum nomina. Dum ergo habet [α] quis alium patrem, alium ſocerum, numeroſiùs ſe charitas porrigit. Utrumque autem unus Adam eſſe cogebatur & filiis, & filiabus ſuis, quando fratres ſororeſque connubio jungebantur. Sic & Eva uxor ejus utrique ſexui filio-

[m] al. quod.

rum fuit & ſocrus, & mater: quæ [m] ſi duæ feminæ fuiſſent, mater altera, & ſocrus altera; copioſiùs ſe ſocialis dilectio colligaret. *& infrà.* §. 1. Sed hoc, unde fieret, tunc non erat: quando niſi fratres & ſorores ex duobus illis primis, nulli homines erant. Fieri ergo debuit quando potuit, ut exiſtente copiâ inde ducerentur uxores, quæ non erant jam ſorores: & non ſolùm iſtud ut fieret, nulla neceſſitas eſſet; verùm etiam, ſi fieret, nefas eſſet. *& infrà.* §. 2. Quod Humano genere creſcente, & multiplicato etiam inter impios Deorum multorum, falſorúmque cultores ſic obſervari cernimus, ut etiam ſi perverſis Legibus permittantur fraterna conjugia; melior tamen conſuetudo ipſam malit exhorrere licentiam; & cùm ſorores accipere in matrimonium primis Humani generis temporibus omnino licuerit, ſic averſetur, quaſi licere numquam potuerit. *& infrà.* §. 3. Copulatio ergo maris & feminæ, quantùm attinet ad genus mortalium, quoddam ſeminarium [β] eſt charitatis: Cæleſtis verò civitas opus habet, ut noxam generationis evadat.

¶ CORR. ROM. [α] *Dum ergo habet.* In codicibus B. Auguſtini impreſſis, & apud Ivonem, & in Pannormia legitur: *Ut ergo alium quiſque habeat Patrem.* Sed viſa eſt melior lectio Gratiani.

[β] *Seminarium.*] Ivo & Pannormia habent cetera ut Gratianus: tantùm loco, *charitatis*, habent, *civitatis.* Integer verò locus B. Auguſtini hic eſt, *Copulatio ergo maris & feminæ, quantùm attinet ad genus mortalium, quoddam ſeminarium eſt civitatis. Sed terrena civitas generatione tantummodo, Cæleſtis autem etiam regeneratione opus habet, ut generationis noxam evadat.* Verùm ob Gloſſam in verſ. *civitas*, nihil eſt mutatum. Alia verò multa ex ipſo potiſſimùm originali ſunt emendata.

GRATIAN. [n] Gen. 11. [o] Gen. 6. [p] Deut. 7. [q] 1. Eſdræ 10. [r] Eſa. 50. Oſeæ 4. Rom. 9. [ſ] Oſeæ 2. [t] Gal. 5. [u] al. conſilio. [x] al. interminatæ.

HAC itaque conſuetudine, quæ ab ipſo exordio humanæ propagationis originem habuit, quam nulla Lex contrà jubendo evacuaverat, excuſantur Abraham, Iſaac, & Jacob, & ceteri, qui de propria cognatione ducebant uxores. Quamvis etiam alia cauſa rectiſſimæ rationis, quâ id factum ſit, poſſit intelligi. Ceteris idololatriâ fœdatis, ſola familia Heber [n] in cultu unius Dei remanſit. Unde Abraham à Chaldæis cum fratre ſuo Aram in ignem, quem adorare noluit, projectus eſt, ut numen ſuæ Divinitatis exurendo ſentiret, quem venerando colere contempſit. Ne ergo ex conjunctione infidelium fideles ad idololatriam prolaberentur, & ita Deum offenderent, ſicut quondam ante diluvium [o] filii Dei commiſti filiabus hominum, ipſum ad iracundiam provocaverant; rectiſſimè cautum eſt, ut patriarchæ viri ſanctiſſimi non niſi de propria cognatione, id eſt, de familia fidelium ſibi uxores acciperent. Hinc etiam cùm filii Iſraël intraturi terram promiſſionis à Domino audirent, ne filias Chananæorum ſibi in uxores acciperent, nec ſuas eis nuptui traderent; ſtatim ſubjunxit Dominus [p]: *Ne faciant vos recedere à Deo veſtro, & fornicari cum Diis alienis.* Hinc etiam Eſdras [q], Idumæas, atque aliarum nationum mulieres, per quas filii Iſraël ibant ad Deos alienos, ab eis ſeparari juſſit. §. 1. Eſt etiam alia cauſa, quare conſanguineorum conjunctiones in populo Dei primùm permiſſæ, vel potiùs imperatæ fuerunt. Deus enim ſic ab initio ſalutem Humani generis diſpenſavit, ut primitivam Eccleſiam in illo populo inſtitueret, qui ſibi carnis conſanguinitate erat propinquus. Unde de plebe Judaica primùm Apoſtolos elegit, quos quaſi fundamentum Eccleſiæ inſtituit, quorum prædicatione de eadem plebe multi ad Deum converſi, in ſeipſis originem Eccleſiæ præſtiterunt. Deinde in cæcitate ſuæ perfidiæ Judaica plebe relicta ad Gentes, quæ tam fide, quàm cognatione carnis à Chriſto erant alienæ, prædicatio Evangelica tranſlata eſt: & quaſi conſanguineæ copulam Chriſtus aſpernatus, de aliena cognatione ſibi uxorem elegit, adimplens illud, quod per Prophetam promiſerat [r]: *In peccatis veſtris dimiſi matrem veſtram, quaſi adulteram, & repudiatam.* Et item per alium Prophetam [ſ]: *Vocabo non plebem meam, plebem meam.* In hujus ergo rei ſacramentum conſanguineorum conjunctiones primùm in Dei populo permiſſæ ſunt: nunc autem prohibitæ. Et quia non in una familia tantùm, ſed in omni multitudine Gentium populus fidelium invenitur; non de propria cognatione, ſed de qualibet alia cuique uxorem ducere conceditur. §. 2. Illud autem, quòd præcepta Legis ſervanda dicuntur, quæ nec Evangelicis, nec Apoſtolicis inſtitutis evacuata probantur; verum quidem eſt: ſed cùm omnia figuralia Apoſtolus [t] probet ad tempus eſſe data, atque ideò veniente veritate affirmet illa non ultrà eſſe ſervanda, hoc autem, ut ſuprà monſtratum eſt, cauſâ ſacramenti à Deo inſtitutum eſſe probetur: & hoc cum ceteris figuralibus evacuatum certiſſimè conſtat: quamquam, ſicut Apoſtolus quædam conſulendo addidit, quæ Evangelicis præceptis non inveniebantur definita, nec tamen ideò tamquam temeraria, vel ſuperflua ab aliis Apoſtolis ſunt repudiata; ſic & Eccleſia poſt Apoſtolica inſtituta, quædam conſilia [u] perfectionis addidit, utpote de continentia Miniſtrorum, de confectione Myſteriorum, de celebratione Officiorum: quæ nullatenus reſpuenda ſunt, ſed diligenti veneratione ſuſcipienda. Conſanguineorum ergo conjunctiones, quamvis Evangelicis, & Apoſtolicis præceptis non inveniantur prohibitæ, ſunt tamen fugiendæ, quia Eccleſiaſticis inſtitutionibus inveniuntur terminatæ [x].

AN EX CONSANGUINITATE UXORIS ALIQUA POSSIT IN CONJUGEM DUCI: ET USQUE AD QUEM GRADUM DEBEAT QUISQUE ABSTINERE SIVE A PROPRIIS, SIVE AB UXORIS CONSANGUINEIS.

QUÆSTIO II. & III.

GRATIAN.

QUIA ergo conſanguineorum à conjunctionibus, ſicut probatum eſt, abſtinere oportet; videndum eſt, uſque ad quem gradum à conſanguineis propriis abſtinere oporteat, vel ſi ex cognatione propriæ uxoris aliquam duci in uxorem liceat. De his ita ſcribit

I. GREGORIUS Papa in Concilio Meldenſi [α]. [fortè c. an. 600.]

Uſque ad ſeptimam generationem nullus de ſua cognatione ducat uxorem.

[a] Concord. Nicol. in Conc. Rom. Sent. 4. diſt. 41. Polyc. l. 6. tit. 4. Burch. l. 7. c. 16. Ivo, p. 9. c. 51. Pann. l. 7. c. 81.

DE affinitate [a] [1] conſanguinitatis per gradus cognationis placuit uſque ad ſeptimam generationem obſervare. Nam & hereditas rerum per Legales inſtrumentorum diffinitiones ſancita, uſque ad ſeptimum gradum protendit heredum ſucceſſionem. Non enim ſuccederent, niſi eis de propagine cognationis deberetur.

¶ CORR. ROM. [α] *Concilio Meldenſi.*] Burchardus, Ivo, autor Pannormiæ citant tantùm ex Concilio Meldenſi: Magiſter, Gregorium: Polycarpus ita habet, *Gregorius in decretis.* Ac fieri facilè potuit, ut Gregorii decretum in aliquo Meldenſi Concilio referretur: unde orta ſit iſta Gratiani citatio.

¶ PITH. [1] *De affinitate.*] Vide *l. ſancimus, Cod. de pœnis.*

II. *Item* CALIXTUS Papa, *Epiſt.* 2. ad Epiſcopos Galliæ. [an. 222. *Româ in Galliam.*]

Infamiâ notentur, qui conſanguineas ducunt uxores.

[b] Polyc. ibid. Burch. l. 7. c. 1. Ivo, p. 9. c. 22. [c] Simile in Conc. Innocentii II. [d] al. quas. [e] Imperator Romanorum.

COnjunctiones [b] conſanguineorum fieri prohibete: quando has & Divinæ, & ſeculi prohibent Leges. Leges ergo Divinæ, hoc agentes, & eos, qui ex eis prodeunt, non ſolùm ejiciunt, ſed & maledictos appellant. Leges verò ſeculi infames tales vocant, & ab hereditate repellunt. Nos verò [c] ſequentes patres noſtros, & eorum veſtigiis inhærentes, infamiâ eos notamus, & infames eſſe cenſemus, quia infamiæ maculis ſunt aſperſi: nec eos viros, nec accuſationes eorum, quos [d] Leges ſeculi rejiciunt, ſuſcipere debemus. *& infrà.* §. 1. Eos autem conſanguineos dicimus, quos Divinæ, & Imperatorum, ac Romanorum [e], atque Græcorum Leges conſanguineos appellant, & in hereditate ſuſcipiunt, nec repellere poſſunt.

III. *Item* FABIANUS Papa. [imò Theodorus in Pœnit. c. an. 680. *in Anglia.*]

Affines in quinta generatione copulari poſſunt: in quarta ſi fuerint inventi, non ſeparentur.

[f] Sent. 4. diſt. 41. [g] Infrà ead. c. æqualiter. Polyc. l. 6. tit. 4. ex Julio.

DE propinquis [f] [2], qui ad affinitatem per virum & uxorem veniunt, defuncta uxore, vel viro, in quinta generatione [3] conjungantur: in quarta, ſi inventi fuerint, non ſeparentur. In tertia verò propinquitate non licet uxorem alterius accipere poſt obitum ejus. Æqualiter [g] vir conjungatur in matrimonio eis, quæ ſibi conſanguineæ ſunt, & uxoris ſuæ conſanguineis poſt mortem ſuæ uxoris.

¶ PITH. [2] *De propinquis.*] Abrogatur Concilio Lateranenſi, *c. penult. extr. de conſanguin. &c.*

[3] *In quinta generatione.*] V. C. *in quinto genere affinitatis, non gradu.*

IV. IDEM. [fortè c. an. 245. *Romæ.*]

[h] Fortaſſe iſta Gratiani.

QUi propinquam ſanguinis uxorem ducunt, & ſeparantur; non licebit eis, quamdiu utrique vivunt, alias uxores ſibi in conjugio ſociare [niſi [h] ignorantiâ excuſentur.]

V. *Unde* IN CONCILIO apud Vermerias. [imò apud Compendium, *c.* 14. an. 756. *in Gallia.*]

Non prohibetur ducere uxorem, qui ignoranter inceſtum committit.

[i] Sup. xxxiv. q. 1. & 2. ſi quis cum matre.

SI quis cum matre [i], & filia fornicatus eſt, ignorante matre de filia, & filia de matre; ille numquam accipiat uxorem: illæ verò, ſi voluerint, accipiant maritos. Si autem hoc ſcierint ipſæ feminæ, abſque maritis perpetuò maneant.

¶ CORR. ROM.] De Capite hoc dictum eſt *ſuprà* XXXIV. *q.* 1. & 2.

VI. *Item* EX EODEM. [imò ex Tribürienſi, *c.* 44. an. 895. *in Germania.*]

[k] Burch. l. 17. c. 13. Ivo, p. 9. c. 73.

SI homo [k] fornicatus fuerit cum muliere, & frater ejus neſciens eamdem duxerit uxorem; frater eò quòd fratri crimen celaverit, ſeptem annos [α] pœniteat, & poſt pœnitentiam nubat. Mulier autem uſque ad mortem pœniteat, & ſine ſpe conjugii maneat.

¶ CORR. ROM.] Burchardus etiam, & Ivo citant ex